

מפרט מבחן בתושבע"פ לכיתה ו, תשע"ז (2017)

הנושאים הנבדקים במבחן הם הנושאים הנלמדים בשיעורי תושבע"פ בכיתה ו עד סוף מחצית א בבית הספר היסודי הממלכתי-דתי. נושאים אלה הם לפי תכנית הלימודים המעודכנת בתושבע"פ – דינים, גמרא ומשנה (תשע"ד) – של משרד החינוך והתרבות, מנהל החינוך הדתי.

במבחן שלושה חלקים:

חלק א – דינים;

חלק ב – גמרא;

חלק ג – משנה.

כל תלמיד יבחן בשני חלקים – בחלק א ובחלק ב או בחלק א ובחלק ג (כל חלק הוא 50% מהמבחן).

עקרונות המבחן

- אסור להשתמש בחומר עזר כלשהו בשעת המבחן. בחלק ב ובחלק ג יובאו מובאות מדפי גמרא ומהמשניות לפי הצורך.
- במבחן יש שאלות תוכן, ובעזרתן בודקים ידע והבנה של דינים ושל מושגים וידע והבנה של תוכני גמרא או של תוכני משנה. נוסף על כך יש שאלות שבעזרתן בודקים יישום כלים להבנת טקסט, מיון וארגון מידע ואוצר מילים בהקשר.

המקורות

- חלק א: הרב חיים דוד הלוי, קיצור שולחן ערוך מקור חיים;
- חלק ב: תלמוד בבלי, מסכת בבא מציעא, פרק שני – אלו מציאות;
- חלק ג: משנה, מסכת פסחים ומסכת בבא קמא.

משך המבחן

שעה וחצי (90 דקות)

שימו לב!

הנושאים, המושגים והמיומנויות הנבדקים בכל חלק כתובים בעמודים 2–4 באופן כללי. כל אלה כתובים במפורט באתר המפמ"ר לתלמוד ולתושבע"פ.¹

¹ מדינת ישראל, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית. הוראת תלמוד ותושבע"פ. אוהזר מתוך

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/ToshbaMmd/Bchinot

חלק א – דינים

להלן הנושאים בחלק זה וההפניות לפרקים ולהלכות בכל נושא. ההפניות לפרקים ולהלכות הן לפי הרב חיים דוד הלוי, קיצור שולחן ערוך מקור חיים.

הנושא	הפרק	ההלכה
דיני חודש אלול וראש השנה		
• תקיעת שופר ומשמעותה	ק	ג
• סליחות	קב	ח
• זיכרונות שופרות מלכויות – עיון בפסוקים ובמחזור	ק	ב-ט
• יום הכיפורים	קב	יח
• וידוי ותשובה	קד	א-ד, יא, יג
• תענית קטנים לפני בר-מצווה	קו	ח-י
סוכות		
• בניית סוכה ונוי סוכה	קח	א-ה, יב
• ישיבה בסוכה, החייבים והפטורים (בשעת טיול)	קט	א-ו, יב-יז
תפילות על גשמים		
• "משיב הרוח"	יז	א-ז
• "ברך עלינו"	יח	א-י
חנוכה		
• דיני החג	קיג	ב-ד
• הדלקת נרות בבית הכנסת ובשבת	קיג	יג-יז
• החייבים בהדלקה	קיג	כא-כו
• הדלקה: בבתים גבוהים, במסיבות חנוכה, מנורת חשמל	קיג	ז, ט, יח
שבת		
• ערבית והבדלה	עד	א-יח
• ל"ט אבות מלאכה בשבת – סקירה כללית	עה	הקדמה
• משחקים בשבת	עה	ד
• תופר וקורע	עה	נא-נג
• כותב מוחק, מדידה	עה	עט-פג
• דברי חולין	עה	פד-צ
• מוקצה בשבת, שבות	עז	א-ז, יב-יח, כה-כח
• תפילות שבת	סא	א-ד

הנושא	הפרק	ההלכה
	סה	ד, י-יד
צדקה		
• מעלות הצדקה	קכח	א-ב
• הלוואה לעני	קכח	ב
	קנט	א-ו

להלן המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם בחלק א:

מושגים

- מושגי בסיס: מושגים או כללים הקשורים לתכנים רבים בהלכה, למשל "מצוות עשה", "מצוות לא תעשה", "מצווה דרבנן", "מצווה מדאורייתא", "מנהג".
- מושגי תוכן חשובים: מושגים החוזרים ונשנים בהקשרים שונים, למשל "מוקצה", "בסיס לדבר אסור", "כלי שמלאכתו לאיסור", "להוסיף מחול על קודש".

מיומנויות

- זיהוי מבנה סעיף, למשל "מקרה", "דין", "טעם".
- סיווג דינים לפי מדרג בביצוע הלכתי, למשל "מצווה מן המובחר", "לכתחילה", "בדיעבד", "לא יצא ידי חובה".
- זיהוי הלכה, למשל "מי חייב ומי פטור?", "מתי הדין נוהג ומתי לא?", "איך מבצעים את הדין?", "היכן יש לבצע את הדין?"

המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם מפורטים באתר המפמ"ר לתלמוד ולתושבע"פ.²

חלק ב – גמרא

חלק ב עוסק במסכת בבא מציעא, פרק שני – אלו מציאות, מדף כא ע"א (מהמשנה) עד דף כב ע"א (עד המילים "אייאשי מיאשי") ומדף כב ע"ב (מהמילים "תא שמע דאמר ר' יוחנן") עד דף כב ע"ב (עד המילה "אסירן").

² ראו לעיל הערה 1.

להלן המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם בחלק ב:

מושגים

מושגי בסיס: מושגים או כללים הקשורים לתכנים רבים בגמרא, למשל "תא שמע", "הכא במאי עסקינן", "תויבתא", "הלכתא", "בשלמא".

מיומנויות

- הכרת מילים נפוצות ושימושיות בארמית, למשל "היכי דמי", "אי", "הא", "דילמא", "מאי", "לית", "התם", "אי הכי", "אמאי".
- זיהוי מבנה הגמרא: "קושיה", "תירוץ", "הוכחה", "מחלוקת"; זיהוי פסוקים המובאים בגמרא.
- זיהוי מבנה הברייתות המובאות בגמרא: "כותרת", "אומר", "מקרה", "דין", "טעם".
- התמצאות בדף גמרא, למשל הכרת סימני זיהוי בדף ובעמוד של הגמרא, התמצאות בפירושי רש"י ("דיבור המתחיל").
- זיהוי תנאים ואמוראים, למשל רבי מאיר, רבי יהודה (תנאים); רבי שמעון בן יהוצדק, רבי יצחק, רבי ירמיה, אבוי, רבא, רב פפא (אמוראים).

המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם מפורטים באתר המפמ"ר לתלמוד ולתושבע"פ.³

חלק ג – משנה

חלק ג עוסק במסכת פסחים (פרק א, משניות א-ד; פרק י, משניות א-ח) ובמסכת בבא קמא (פרק ג, משניות א-ד; פרק ח, משניות א, ו-ז).

להלן המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם בחלק ג:

מושגים

- מושגי בסיס: מושגים או כללים הקשורים לתכנים רבים במשנה, למשל "אין חוששין", "לא יצא ידי חובה".
- מושגי תוכן חשובים: מושגים החוזרים ונשנים בהקשרים שונים, למשל "חמץ", "בדיקת חמץ", "נוק", "צער", "ריפוי".

מיומנויות

- זיהוי מבנה המשנה: "כותרת", "אומר", "מקרה", "דין", "טעם"; זיהוי פסוקים המובאים במשנה.
- הכרת מילים נפוצות בלשון חכמים, למשל "על שום", "אור ל-", "לפיקך", "מחמת".
- זיהוי חכמים – בית שמאי ובית הלל, רבי יהודה ורבי עקיבא.

המושגים והמיומנויות שהתלמידים נדרשים להם מפורטים באתר המפמ"ר לתלמוד ולתושבע"פ.⁴

³ ראו לעיל הערה 1.
⁴ ראו לעיל הערה 1.